

8. Portugalka, kakor uže ime kaže, portugalska sorta. Ona dozori prav zgodaj, grozde ima srednje velikosti prav lepe modre barve, odgojo zahteva nizko in kratko režnjo na palce — ščape. Lege ne zahteva nič kaj posebne, še zadovoljneja je s slabšo, isto tako s svetom. Vino daje kaj fino, črno, sladko kislato, kar bi bilo posebno za nas Dolenjce kaj izvrstno. Vino iz nje pridelano slovi daleč po svetu pod imenom „Vöslauer“ ali pa tudi „Radner“. Za trgovino z grozdem je ta sorta zaradi njene godnosti in lepote posebno priporočna.

To so sorte, ki bi se naj jih po mojih mislih poprijeli dolenjski vinorejci ter jih zasajali in pomnoževali po svojih vinogradih. Se ve da se naš nekako trdovratni in starokopitni kmet tega sam ne bode nikdar lotil, torej bi bilo želeti, da bi to stvar utrjevali umnejši vinorejci in pa častita duhovščina ter da bi se tako prišlo s časoma do poštenih vinorejskih — dolenjskih krajev.

Vse te sorte se dobijo, bodi-si v podobi kovči ali bilf, v vinorejski in sadjerejski šoli na Slapu pri Vipavi, kjer bode vodstvo vsakateremu s poštenim in solidnim blagom proti nizki ceni postreglo. *)

Gospodarske novice.

* Svinjsko meso, slanino in klobase iz Amerike je vlada avstrijsko-ogerska z ukazom od 10. dne t. m. prepovedala uvažati v dežele našega cesarstva — zakaj? pa v tem ukazu ni rečeno. Da bi trihine (bolezen svinjska) bile vzrok tej prepovedi, ni menda resnica, bolj verjetno je to, da ogerska svinjereja trpi po uvažanju ameriške svinjine toliko škodo, da ste vlada ogerska in avstrijska segli po gori navedeni prepovedi.

Podučne stvari.

Hude pijance pijančevanja odvaditi.

Zelo znan pomoček, pijanca odvaditi pijančevanja, je to, da se vsaki jedi primeša toliko žganja, da ima okus po žganji. Če pijanec stanovitno take jedi dobiva, se mu vinska pijača tako pristudi, da še vinskega duha strpeti ne more. V 8 do 14 dneh se neki odvadijo pijanci pijančevanja, če se strogo tako ž njimi ravna.

Drugo zdravilo pijančevanja pa priporoča dr. Jackson, viši zdravnik v azilu v Davsville-i (severni Ameriki). Po njegovih skušnjah se pijancu mora odtegniti vsaka mesena jed, kava in pa tobak popolnem; namesti mesenih jedil naj dobiva sočivje in sadje (jabelka, hruške, češplje, češnje, breskve), kruh pa naj se mu peče iz pšeničnih otrobov, kakor ga hidropati svojim bolnikom dajejo. Pri tej hrani pijancu ni mogoče pol leta obstati, in pristudi se mu tako poželjenje po žganji in vino, da opusti pijančevanje.

*) Svetovalo se je od več strani, naj bi za odvrnitev grozne trtne uši se tudi na Dolenjskem zasadile ameriške trte, češ, da se jih filoksera ne loti. Temu nasproti pa se glasi mnogo družih skušenj, katere v ameriških trtah ne vidijo gotovega pomočka zoper nadlogo trtne uši. Tako je prišla v Parizu koncem lanskega leta od dr. pl. Schumbergerja knjižica na svitlo, v kateri dokazuje, kako nevarna bi bila zasadba ameriških trt, vsakako pa prenaljena, dokler niso gotove skušnje izpričale, da se filoksera gotovo ne loti teh trt, ali vsaj nekaterih njenih plemen ne. Držimo se — svetuje — za zdaj žveplenega ogljenca (Schwefelkohlenstoff). Vred.

Narodne stvari.

Minister pravosodja baron Lasser

in njegov ukaz sodnijam kranjskim leta 1862.

Promemoria našim gosp. državnim poslancem gledé na njih interpelacijo zarad slovenskega jezika v sodnijah na Kranjskem, Primorskem itd.

Glasoviti odlok Stremayr-Waserjev, po katerem ne bi smel slovenski jezik več od ljudstva našega v pisarnice kranjskih sodnij, pa tudi iz sodnijskih pisarnic ne več do ljudstva našega, češ, da nemški jezik je edino „landesüblich“ sodnijam kranjskim, je silno razburil deželane kranjske pa tudi vse druge slovenske pokrajine. Nekateri rodoljubi so zaradi tega mislili, naj občine Nj. ekscelesco gosp. ministra dr. Pražaka obsujejo s peticijami, da se prekliče odlok c. k. najviše sodnije dunajske. Jaz nisem tega mnenja, ker poslanci naši so pravi poverjeniki naših občin, tedaj našega naroda; oni pa so uže svojo dolžnost spolnili in z gosp. vitezem Schneidom na čelu stavili do gospoda pravosodnega ministra interpelacijo, ki so jo tudi „Novice“ objavile v 11. listu. Na to resno in dobro utemeljeno vprašanje pričakuje zdaj ves svet odgovora in odgovora pravega in pravičnega.

Da pa naši gosp. poslanci morejo gospoda ministra opozoriti na neki dokument velike važnosti, pošiljam jim tu prepis „dopisa z Dunaja“ v „Novicah“ od 26. marca 1862. leta, ki kaže, kako je uže pred 19 leti v isti zadevi sodil baron Lasser, ki je takrat v ministerstvu Schmerlingovem minister pravosodja bil.

Ta velevažni dokument je razpis (ukaz), ki ga je minister Lasser, kateremu Nemci ne morejo očitati, da je Slovanom bil preveč nagnjen, sodnijam na Kranjskem, Primorskem, Štajarskem in Koroškem 15. dne marca 1862. leta razposlal zaradi rabe slovenskega jezika v njihovih pisarnah.

Kar je uže pred 19 leti, to je, leta 1862. veljalo, vendar ne more neveljavno biti leta 1881., marveč brez „nach Möglichkeit“, „nach Thunlichkeit“ se spolnovati, ker v 19 letih je došel slovenski jezik na vrhunec svoje sposobnosti v uradih, šolah in javnem življenji.

Izročevaje prepis onega znamenitnega „dopisa z Dunaja“ našim gosp. državnim poslancem, dodajam jim pa to prošnjo: naj s tem dopisom stopijo do Nj. ekscelesce ministra Pražaka in ga prosijo, da v aktih pravosodnega ministerstva poiskati dá gori navedeni ukaz od 15. marca 1862. leta, ki kaže, kako je uže minister Lasser nasproti Stremajer-Wasserju sodil o slovenskem jeziku leta 1862.

Omenjeni dopis v 13. listu „Novic“ leta 1862. se tako-le glasi:

„Na Dunaji 12. marca 1862. M.

Ravno doteka leto, odkar so se zadnji izmed 20.000 podpisov podpisavali na znano slovensko peticijo, katera, da-si je bila od vse poštene slovenske inteligencije podpisana ali vsaj pohvaljena in potem slovesno izročena, a na zadevnem mestu, kakor je podoba, vendar ne posebno čislana. Toda zadovolimo se z nje moralnim uspehom, kajti ona je pokazala narodu, česar mu je treba, in je povišala rodoljuba srčnost in veselje, videčemu toliko množico edinomiselnikov.

V ti prošnji je namreč visoka vlada spoznati mogla zahteve Slovencev vedno zvestih, katerih se oni drže letos kakor lani, in katerih spolnitev, če Bog dá in pravica gospodarji, tudi doseči morajo.

Ena teh želj je zadevala rabo slovenščine v cesarskih pisarnicah, zlasti pa pri sodnijah, kakor